

משרד החינוך
המינהל למדע ולטכנולוגיה
הפיקוח על מגמת הנדסת אלקטרוניקה ומחשבים
ומגמת מערכות בקרה ואנרגיה

מגמת הנדסת חשמל בקרה ואנרגיה

תכנית לימודים במקצוע

מדידות

סמל מקצוע 33.9002

כיתה י"ג

תכנית הלימודים במקצוע

מדידות – 72 שעות

כיתה י"ג

שעות	ראשי פרקים
10	1. יסודות במדידות
18	2. מבנה עקרון פעולה ושיטות מדידה של מכשירי מדידה
4	3. מתמרים וחישנים עקרון פעולה ושימושים אופייניים
4	4. משקף תנודות
8	5. מדידות של זרם, והספק ברשת תלת מופעית
4	6. רב מודד ספרתי
4	7. מד תדר ומונה
4	8. מחוללי אותות
4	9. מערכת בדיקה אוטומטית (ATE)
4	10. מדידת עוצמת שדות חשמליים ומגנטיים
8	11. תיאור ושיטות מדידה ובדיקה במתח גבוה

סה"כ 72

- 10 ש' יסודות במדידות .1**
- 1.1 המדידה ומטרותיה
  - 1.2 מדידה ישירה ומדידה עקיפה.
  - 1.3 מהימנות של שיטת המדידה.
  - 1.4 שגיאות מדידה – שגיאה שיטתית ושגיאה אקראית. חישוב שגיאות.
  - 1.5 שגיאות מדידה – שגיאה מוחלטת ושגיאה יחסית. חישוב שגיאות.
  - 1.6 מאפייני מכשירי מדידה התורמים לשגיאת המדידה: דיוק, לינאריות, קריאות, רגישות, ברירות, חזרתיות, תחום והתאמה.
  - 1.7 מאפייני תנאי הסביבה והשפעתם על המדידה.
  - 1.8 מבנה אופייני של מערכת המדידה: חיישן, מתמר, מגבר מכשור, יחידת תצוגה ויחידת זיכרון (תיאור מלבנים).
  - 1.9 אותות תקינים תקביליים (אנלוגיים) וספרתיים במערכות מדידה.
  - 1.10 יחידות חישה נפוצות: קיבולית, השראתית, התנגדותית – בתלות בטמפרטורה ובממדים, אלקטרומגנטית, פוטואלקטרית, פוטוולטאית, פיאזואלקטרית.
- 18 ש' מבנה, עקרון פעולה, ושיטות מדידה של מכשירי מדידה .2**
- 2.1 מבנה/תרשים מלבנים, עקרון פעולה, שיטות מדידה ושימושים אופייניים.
    - 2.1.1 מד זרם לזרם ישר ולזרם חילופין. שיטת מדידה ישירה באמצעות נגד טורי.
      - מד זרם תקבילי ומד זרם ספרתי.
    - 2.1.2 מד זרם לזרם ישר. שיטת מדידה עקיפה באמצעות: שטף מגנטי, תופעת הול – מד זרם ספרתי.
    - 2.1.3 מד זרם לזרם חילופין. שיטת מדידה עקיפה באמצעות שטף מגנטי (שנאי זרם) תקבילי וספרתי.
    - 2.1.4 מד מתח לזרם חילופין ולזרם ישר בשיטת מדידה ישירה. תקבילי וספרתי.
  - 2.2 מדידה באמצעות גשר.
    - 2.2.1 עקרון פעולה של גשר וטסטון.
    - 2.2.2 גשרים למדידת התנגדויות נמוכות.
  - 2.3 תרשים מלבנים, עקרון פעולה, שיטת מדידה ושימושים אופייניים למדידת הספק ואנרגיה במעגלים לזרם חילופין חד-מופעיים.
    - 2.3.1 מד הספק למדידת הספק פעיל (אקטיבי) ומד הספק למדידת הספק עיוור (ראקטיבי) – תקבילי וספרתי.
    - 2.3.2 מוני אנרגיה חשמלית (kWh), מד אנרגיה אקטיבי וראקטיבי, מונה תעו"ז – ספרתיים.
    - 2.3.3 מד מקדם הספק (PF) ספרתי.

- 2.4 תרשים מלבנים, עקרון פעולה, שיטות מדידה ושימושיים אופייניים למדידת התנגדות ועכבה.
- 2.4.1 מד התנגדות הארקה תלת קוטבי.
- 2.4.2 מד התנגדות בידוד.
- 2.4.3 מד עכבת לולאת התקלה.
- 3. מתמרים וחישנים – עקרון פעולה ושימושים אופייניים** 4 ש'
- 3.1 טמפרטורה (NTC, PTC, צמד טרמי, רכיבים מוכללים).
- 3.2 לחץ.
- 3.3 חיישן קירבה (קיבולי והשראתי).
- 3.4 חיישן אור (LDR, פוטורנזיסטור, פוטודיודה).
- 4. משקף תנודות** 4 ש'
- 4.1 תרשים מלבנים ועקרון פעולה.
- 4.2 מדידת מתח, זרם, תדר והפרש מופע באמצעות משקף תנודות.
- 5. שיטת מדידה ומעגלי מדידה ברשת לזרם חילופין תלת-מופעית** 4 ש'
- 5.1 מדידת זרם קווי בשיטה ישירה ועקיפה (שנאי זרם).
- 5.2 מדידת מתח מופעי וקווי בשיטה ישירה.
- 5.3 מדידת הספק ברשת סימטרית באמצעות מד הספק חד- מופעי יחיד, באמצעות שני מדי הספק חד-מופעיים ובאמצעות מד הספק תלת-מופע
- 6. רב מודד ספרתי** 4 ש'
- 6.1 תרשים מלבנים, עקרון פעולה ומאפיינים חשמליים.
- 7. מד תדר ומונה** 4 ש'
- 7.1 תרשים מלבנים, עקרון פעולה ומאפיינים חשמליים.
- 7.2 מדידת זמן מחזור ותדר.
- 8. מחוללי אותות** 4 ש'
- 8.1 תרשים מלבנים, עקרון פעולה ומאפיינים חשמליים.
- 8.2 אופן יצירת גל ריבועי, גל משולש וגל סינוס. מאפייני הגלים.

- 4 ש' 9. מערכת בדיקה אוטומטית (ATE)**
- 9.1 עקרונות של בדיקה אוטומטית ושימושיים אופייניים.
- 9.2 ממשקי תקשורת – GPIB, RS232, RS422, RS485.
- 4 ש' 10. מדידת עוצמת השדה החשמלי ועוצמת השדה המגנטי**
- 10.1 שיטות ומכשור למדידת צפיפות השטף המגנטי.
- 10.2 שיטות ומכשור למדידת עוצמת השדה החשמלי.
- 8 ש' 11. תיאור שיטות מדידה ובדיקה במתח גבוה**
- 11.1 תא מדידה למתקן מתח גבוה.
- 11.2 בחון זרם ובחון מתח.
- 11.3 ליפוף מדידה בשנאי בדיקה.
- 11.4 מד מתח אלקטרו סטטי.
- 11.5 קבל מדידה המחובר בטור למד זרם.
- 11.6 נגד מדידה המחובר בטור למד זרם.
- 11.7 מחלק מתח מורכב מנגדים.
- 11.8 מחלק מתח מורכב מקבלים.
- 11.9 מחלק מתח משולב.
- 11.10 כדורי מדידה.

ספרות מומלצת

1. **מדידות ומכשור**, א. אברמוביץ, מטח, 1996.
2. **מדידות חלק א**, א. אברמוביץ, צ. אזיה, ש. זרצקי, ש. זיסק, מטח, 2011
3. ***Applied electronic instrumentation and measurements***, D. Buchla and W. Mclachlan, Maxwell Mcmillen international editors, 1992.